

- ୩। ଦୁଇତ ଅର୍ଥ କ'ଣ ଜାହେ ?
- ୪। ଦୁଇତ ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ସାଥୀ ଲେଖ ।
- ୫। ଦୁଇତ ଏବେ-ଉପରାତ ତେ କରିଲେ କ'ଣ ଦୁଇ ?
- ୬। ଦୁଇତ ଦ୍ୱି-ଉପରାତ ତେ କରିଲେ କ'ଣ ଦୁଇ ?
- ୭। ଦୁଇତ ବିଜ୍ଞାନାଳ୍ପଦ୍ଧତି ତେ କରିଲେ କ'ଣ ଦୁଇ ?
- ୮। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ପ୍ରକୃତି ଲଲୁଷ କର ।
- ୯। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁଣ୍ଡା ଲେଖ ।
- ୧୦। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ପ୍ରକୃତି ଲଲୁଷ କର ।
- ୧୧। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।
- ୧୨। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ପ୍ରକୃତି ଲଲୁଷ କର ।
- ୧୩। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁଣ୍ଡା ଲେଖ ।
- ୧୪। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ଅଭିନାସ ଅଭିନାସ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲଲୁଷ କର ।
- ୧୫। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଫେରୋରେ ପାଞ୍ଚି ପ୍ରତିବନ୍ଦ ଲେଖ ।

E. ଦୁଇତ ରବରମ୍ବକ ପ୍ରକୃତ ଜରର ଲେଖ ।

- ୧। ବାର୍ତ୍ତିଗତ ପାର୍ଟ୍‌ନାର ଅର୍ଥ ଓ ପ୍ରକୃତି ଅନ୍ତରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୨। ବାର୍ତ୍ତିଗତ ପାର୍ଟ୍‌ନାର ଫେରୋରୁଣ୍ଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖ ।
- ୩। ବାର୍ତ୍ତିଗତ ପାର୍ଟ୍‌ନାର ପ୍ରକୃତି ଅନ୍ତରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୪। ବାର୍ତ୍ତିଗତ ପାର୍ଟ୍‌ନାର କାରଣକୁଣ୍ଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ୫। ବାର୍ତ୍ତିଗତ ପାର୍ଟ୍‌ନାର ଫେରୋରେ ଶିକ୍ଷଣ ବୁନିମା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲଲୁଷ କର ।
- ୬। ଦୁଇତ ଅର୍ଥ, ସାଥୀ ଓ ପ୍ରକୃତି ଅନ୍ତରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୭। ଦୁଇତଙ୍କାରୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧାରାତରୁ ଉପରାତ ଏହି ଲଲୁଷ କର ।
- ୮। ଦୁଇତ ଦିନିନ୍ଦ ଦ୍ୱାରାକୁ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୯। ବିଳପୋର୍ଟଙ୍କ ଦୁଇତ ଏଥାଇ ଲମ୍ବା ଅନ୍ତରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ୧୦। ପର୍ଯ୍ୟାୟକ ଦୁଇତ ଦୁଇ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖ ।
- ୧୧। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଅର୍ଥ, ସାଥୀ ଓ ପ୍ରକୃତି ଅନ୍ତରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୧୨। ଦୁଇତଙ୍କାରୀ ଦିନର ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁଣ୍ଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖ ।
- ୧୩। ଚାଲନ୍ଦର ଦୁଇତଙ୍କାରୀ ଦିନର ପରାମର୍ଶ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୧୪। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ପ୍ରତିବନ୍ଦକୁଣ୍ଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲଲୁଷ କର ।
- ୧୫। ଦୁଇତଙ୍କାରୀର ଯେଉଁଥି କରିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୌଣସିକୁଣ୍ଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

□♦□

ଅଧ୍ୟାୟ

ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଅଭିପ୍ରେରଣା

(Learning and Motivation)

ଶିକ୍ଷଣ

(LEARNING)

ଶିକ୍ଷଣ ଅର୍ଥ ଓ ସାଥୀ, ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକୃତି, ଶିକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା କାରକ, ଶିକ୍ଷଣ ଓ ପରିପ୍ରକାଶ ।

ଶିକ୍ଷଣ କରନ୍ତରେ ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର କୁଣ୍ଡି, ଚିକାଶିକ୍ଷି, ବିଚାର ଶକ୍ତି, କଜନା ଶକ୍ତି, ଶାଶ୍ଵତିକ କଷମତା ଓ ମାନସିକ କଷମତା ଏହି ଦ୍ୱାରା ପରିପ୍ରକାଶ ଦିଲେ ଏହିକୁ ମୂଳାବିଲା କରିବା ଓ ବିଜିନ୍ ଅଭିଜଣା ହାସଳ କରିବାର ସାମାନ୍ୟ ପାଇଁ ନିଜର ଶ୍ରେଷ୍ଠଦ୍ୱାରା ଜୀବ ପ୍ରତିବନ୍ଦିତ କରି ଅଧିଅଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରକାଶ ଭାବେ ପରିବର୍ତ୍ତନଶାଳ ସମାଜ ସହିତ ସାମାଜିକ କଷମତା ଏହି ଦ୍ୱାରା ପରିପ୍ରକାଶ ଦିଲେ ଏହିକୁ ଅଭିଜଣା ଦାରୀ ଦାର ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଆଏ ଯାହାକି ଶିକ୍ଷଣ ଅନ୍ତରେ ହେଲେଥାଏ । ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ ଶିକ୍ଷା ଏକ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାକି କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ମୁହଁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଜରିଶାଳ ହେଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭିଜଣା ହେଲେ ଶିକ୍ଷା । ସୁତରା ଏହି ଜୀବନ, ଅଭିଜଣା ଏବଂ ଦିନର ଅର୍ଥରେ କରିବାର ସାମାଜିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଶିକ୍ଷଣ କରିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ମନୁଷ୍ୟ ସଦାସର୍ବଦା ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପ୍ରସାଦ କରି ରଖିଥାଏ । ଜୀବନରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ଅର୍ଥରେ ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଜୀବନ ଅର୍ଥରେ କରିବାକୁ ନୁହେଁ । ପରମ୍ପରା ଶିକ୍ଷଣ ସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଦ କୌଣସିକୁଣ୍ଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିଅଛି । ପରମ୍ପରା କରିବାକୁ ନୁହେଁ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରିବାକୁ ନୁହେଁ । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରିବାକୁ ନୁହେଁ ।

ଶିକ୍ଷଣର ଅർଥ ଓ ସଂଜ୍ଞା (Meaning and Definitions of Learning)

ଯେହେତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଣୀ ଜୀବନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞାତା ଲାଭ କରି ସେହେତୁ ସେମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହ ସଂପୃଷ୍ଟ ଅଛେ । ସେମାନେ ପରିବେଶ ସହ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୁର୍ବୀ କରି ଶିକ୍ଷା ଅର୍ଥ କରିଆଏ । ଶିଶୁ ଯେତେବେଳେ ଭୂମିଷ ଦ୍ୱାରା ସଂପୃଷ୍ଟ ଅଛେ । ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହିଁ ଶିକ୍ଷଣର ମୂଳଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପନ କରେ । ଶିଶୁ ଜୀବନ, ଅଭ୍ୟାସ, ଦଶତା, ଅଭିଜ୍ଞାତା ଓ ଆଗ୍ରହ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ । ଶିକ୍ଷଣ ଶିକ୍ଷା ଜୀବନରେ ଏକ ନୂହରୂପ ପ୍ରାଣ ଅଭିଜ୍ଞାତା କରି ଆର୍ଥିତ୍ତ ବୋଲି କହିଲେ ଅଭ୍ୟାସ ହେବ ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷଣ ସମ୍ଭବରେ ଜୀବନକୁ ଓ ଅଭିଜ୍ଞାତା କିମ୍ବା ପିଲାମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଯୋଗ କରି ଶିକ୍ଷା ଷେଷ୍ଟରେ ସପଳକାର ଅର୍ଥାତ୍ ।

ଶିକ୍ଷଣର ଅർଥ ସମ୍ଭବରେ ସହ ଧାରଣା ଆଣିବା ନିମତ୍ତ ଯେଉଁ କେତେକ ସଂଜ୍ଞାର ଆଶ୍ରୟ ନିଆୟାବାକ୍ଷି ସେହେତୁ ସମ୍ଭଵରେ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

ଗେଟସ (Gates)—“ଅନୁଭୂତି ଓ ଚାଲିମ ଜରିଆରେ ବ୍ୟବହାରର ସଂଶୋଧନ ହିଁ ଶିକ୍ଷଣ ଅଟେ ।” (“Learning is the modification of behaviour through experience and training.”) ।

କ୍ରୋ ଏବଂ କ୍ରୋ (Crow and Crow)—“ଜୀବନ, ଅଭ୍ୟାସ ଓ ମନୋବ୍ୟୂହର ଆହରଣ ହେଉଛି ଶିକ୍ଷଣ ।” (“Learning is the acquisition of knowledge, habits and attitudes.”) ।

ସୈନର (Skinner)—“ପ୍ରତିଶାଳା ଅବଶେଷ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହିଁ ଶିକ୍ଷଣ ଅଟେ ।” (“Learning is a process of progressive behaviour adaption.”) ।

ହିଲାର୍ଡ (Hilgard)—“ଶିକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯଦ୍ବାରା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଉଭବ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହେଲିଥାଏ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କରିଆରେ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତତ ହୋଇଥାଏ ।” (“Learning is a process by which an activity originates or is changed through reaction to an encountered situation.”) ।

କିମ୍‌ବିଲେ (Kimbile)—“ପୁନର୍ଭାବ ଅଭ୍ୟାସ ପଳରେ ଘର୍ତ୍ତୁବା ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ତାରିଖ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହିଁ ଶିକ୍ଷଣ ଅଟେ ।” (“Learning is relatively permanent change in behavioural potentiality that occur as a result of reinforced practice.”) ।

କ୍ରନବାକ (Cronbach)—“ଶିକ୍ଷଣ ହିଁ ଅନୁଭୂତି ପଳରୁପରି ବ୍ୟବହାରରେ ପରିଳିଙ୍ଗିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଟେ ।” (“Learning is shown by a change in behaviour as a result of experience.”) ।

କିଙ୍କର୍‌ଇଂ ଏବଂ ଗର୍ର (Kingsley and Garry)—“ଶିକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେଉଁରେ କେବଳ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ନିମତ୍ତ ଆସନ୍ତା ପ୍ରତିବନ୍ଧକର୍ତ୍ତୁକୁ ଅଭିଜ୍ଞାତା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାରରେ ସଂଶୋଧନ ଅଟେ ।” (“Learning is the process by which an organization, in satisfying his motivation, adopts or adjusts to a situation in which it must modify its behaviour in order to overcome obstacles or barriers.”) ।

ପୀଲ (Peele)—“ଶିକ୍ଷଣ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ତାର ପରିବେଶର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଥାବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ।” (“Learning is a change in the individual following upon changes in his environment.”) ।

ଇଝନ (Eason)—“ଶିକ୍ଷଣ ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁଷ୍ଠାତ କରେ ଯାହାକି ମୂଳତଃ ପରିବେଶ ସହିତ କରିବାକୁ ପାଇବାକୁ ସ୍ଥିରାବୁକ୍ତ କରିଥାଏ ।” (“Learning includes change in behaviour that are determined primarily by the individual's interaction with his environment.”) ।

ବୁର୍ (Brook)—“ଶିକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଲୋକରେ ଲୋକର କର୍ମକାରୀ ଅର୍ଥରେ ଏକ ପ୍ରକାଶକାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାକି ଶିକ୍ଷାରେ କରିବାକୁ ଉପରେ କରିଥାଏ ।” (“Learning is a process of acquiring the ability to do something which learner never did before.”) ।

ମୁନ୍ (Munn)—“କ୍ରୀକାଲାପ, ସତ୍ୟ ଓ ଚାଲିମ ବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଫଳରେ ଆଚାରରେ ଉପରେତୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାତ୍ରେ ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ ।” (“Learning is more or less permanent incremental modification special training or observation.”) ।

ମେଲରିନ୍ ଏବଂ ମାର୍କସ (Melvin H. Marx)—“ଶିକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଏକ ଦୂରନାଟକ ରାବେ ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହାକି ପୂର୍ବର୍ବର୍ତ୍ତା ବ୍ୟବହାର ସାଧାରଣତଃ ଅଭ୍ୟାସର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକଲାପ ଅଟେ ।” (“Learning is a relatively enduring change in behaviour which is a function of prior behaviour usually called practice.”) ।

ଭ୍ରୋବାର, ଲୋଜନ୍ ଏବଂ ବିଲ୍‌ମନ୍ (Blair, Jones and Simpson)—“ଅନୁଭୂତି ପଳରେ ବ୍ୟବହାର ହେଲା ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଶିକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ ଯାହାକି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପରିଷ୍ଠାପିତ୍ତୁଭୂତିକୁ ଜିନ୍ଦା ରାବେ ମୁକ୍ତବିଳା କରିବାରେ ପାରିବାକୁ ବନ୍ଦ ହେଲା ।” (“Any change of behaviour which is a result of experience and which causes people to face later situations differently may be called learning.”) ।

ଶିକ୍ଷଣର ସଂଜ୍ଞାକୁ ବିଶ୍ୱାସାଳ୍ କଲାପରେ ଶିକ୍ଷଣର ଅର୍ଥ ଓ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ (Characteristics) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ବୁଝିଲୁ ବହି ସମ୍ଭାବରେ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

- (୧) ଶିକ୍ଷଣ ହିଁ ଆଚାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଟେ ।
- (୨) ଶିକ୍ଷଣ ଏକ ନିରଦିତ ଓ ଜୀବନବ୍ୟାପ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ।
- (୩) ଶିକ୍ଷଣ ଏକ ବିକାଶଗାଲ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଟେ ।
- (୪) ଶିକ୍ଷଣ ହିଁ ଅଭିଜ୍ଞାତା, ଅଭ୍ୟାସ ଓ ଚାଲିମ ମାଧ୍ୟମରେ ମଣିଷ ବ୍ୟବହାର ସ୍ଥାପନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଟେ ।
- (୫) ଶିକ୍ଷଣ ଏକ ସମ୍ୟ ବ୍ୟାପକ ଧାରା ଯାହାକି ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ବିରାଗରେ ଅଗ୍ରଗତି କରିଥାଏ ।
- (୬) ଶିକ୍ଷଣ ସହାୟତାରେ ମଣିଷ ବିରାଗ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ସମ୍ଭାବ ଦ୍ୱାରା ଦେଇଥାଏ ।

- (୧) ଶିକ୍ଷା ପାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ପାଇନାରୁ ମହିଳା ଯୋଗିଏ ପରିବେଶରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିବା ଆଜି ଏ ଅନୁଭବରୁ କ୍ଷେତ୍ରରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମୁଖ୍ୟମ ହେଲାଏ ।
- (୨) ଶିକ୍ଷା ଅଭିନନ୍ଦର ପାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ମୂଳ କରା ସମ୍ଭାବା ପରିବେଶରୁ ଆବଶ୍ୟକ କାହିଁର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାଏ ଏବଂ କୁନ୍ତଳ ଅଭିନନ୍ଦର ତୁମ୍ହାର ଯେତାରେ ଏହା କାମ କରିବାକୁ ପାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ସମ୍ଭାବା ଅବସ୍ଥା ହେବ ନାହିଁ ।
- (୩) ଶିକ୍ଷା ଏ ଅନୁଭବରୁକୁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଶିକ୍ଷଣ କାବେ ଅଚିହ୍ନ କରାଯାଇପାରେ ।
- (୪) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ କରାଯାଇଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ଅଥବା ବୃକ୍ଷମାନ ଓ ବିଦାରଙ୍ଗର ହେଲାରୁ କୁନ୍ତଳ ଶିକ୍ଷା ମନୁଷ୍ୟରୁ ପାଇନାରୁ ଯନ୍ତ୍ରିତ ସମ୍ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଜାରି କରିବାକୁ ଯେଉଁଥି ମଧ୍ୟ ହେଲାଏ ।
- (୫) ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପରାନ୍ତ ଉପରାନ୍ତ ଜାରି କରିବାକୁ ପାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ କରିଥାଏ ।
- (୬) ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା ଏବଂ ମନୋଯୋଗ ଦାତା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାଏ ।
- (୭) ଶିକ୍ଷା ପରିପରା ଉପରେ କେବେକାରି ନିରକ୍ଷଣ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶିକ୍ଷଣ ଏହି ସଂପର୍କ ଅବୋଦନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷଣରେ ଏଠାରେ ଆଜି କୋଣିଏ କୁନ୍ତଳରୁ କଥା ମୁଣ୍ଡର କାହାର ବିଅଧିକରଣରେ ଯେ ଶିକ୍ଷା କିମିର ଆଚାରଙ୍ଗର ପରିବର୍ତ୍ତନ କୁଣ୍ଡିଆର । ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧ ଆଚାରଙ୍ଗର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଶିକ୍ଷଣ ପଦାର୍ଥ ନୁହେଁ । ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିପରା, ମନ୍ତ୍ରିଷ ବିକୃତି, ନିଶାକୁର୍ଯ୍ୟ ଓ ମାନସିକ ଅବସାନ ପରିବିବାନ୍ତିରେ ଆଚାରଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଶିକ୍ଷଣର ଅନ୍ତର୍ଭୁବେ ନୁହେଁ । କାର୍ଯ୍ୟ ଏହା ଆଚାରଙ୍ଗ ସମ୍ବୂର ସ୍ଥାୟୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥାଏ । ଜୀବଜଗତମୁକ୍ତ—ଜୀବ ନିଶାକୁ କାନ୍ତିର ଆଚାରଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷଣାୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାଏ ମଧ୍ୟ ଜୀବଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷଣ ପଦାର୍ଥ ନୁହେଁ ।

ଶିକ୍ଷଣର ପ୍ରକାର (Nature of Learning)

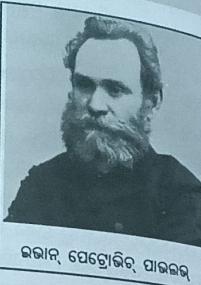
ଶିକ୍ଷଣ ଅର୍ଥ ଓ ସାକ୍ଷାତ୍ ବିଶ୍ଵସଣ କାହାର ପାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ଏହାର ପ୍ରକାର (Nature) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ମୁଦ୍ରନା ମିଳେ ଉପରେ ଏଠାରେ ଉପରୂପଣ କାହାରା ।

- (୧) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଆଚାରଙ୍ଗର ପରିବର୍ତ୍ତନ (Learning is the Modification of Behaviour) : ଶିକ୍ଷା ଆଚାରଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁଷ୍ଠ୍ରେ କରିଥାଏ ଯାହାକି କାହିଁରିଯମ ଓ ଆରଦ୍ଶ ଦାତା ନିଯନ୍ତ୍ରିତ ହେଲାଏ । ଶିକ୍ଷା ହେବ କାର୍ଯ୍ୟ ସାକ୍ଷାତ୍ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥାଏ । ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସାକ୍ଷାତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥାଏ ।

- (୨) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମ (Learning is Biophysical Process) : ଶିକ୍ଷା ହେବ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ । ଯଦେବା ବାହୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବୃକ୍ଷମାନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଜାନିକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ମାନସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ।
- (୩) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ (Learning is Biocultural Process) : ଶିକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ।
- (୪) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ (Learning is Social Process) : ଶିକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ।
- (୫) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ (Learning is Social Development and Social Welfare) : ଶିକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ।
- (୬) ଶିକ୍ଷା ହେବ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ (Learning is Environmental) : ଶିକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବବ୍ୟାକ୍ରମକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଏହି ଶୁଣୁଥିର୍ବେ ଶିଖନ ଉଚ୍ଚକ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ କେପୋଡ଼ି ତରି ସମୟରେ ଏଠାରେ ସବିଶେଷ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମୀ ତତ୍ତ୍ଵ (Conditioned Response Theory)

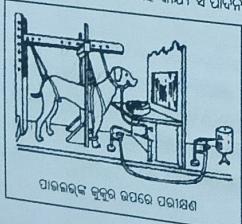
ନାତିଆର ଜଗାରେ ବୁଦ୍ଧିରେ ଓ ମନ୍ତ୍ରାଲୟରେ ଜାଗାରେ ପାଇଲାପକ (Ivan Petrovitch Pavlov) ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ପ୍ରକରକ ଅଛି । ସେ (୧୮୪୯-୧୯୩୭) ଜଣେ ଶିଖି ଶ୍ରମ୍ୟ ଫୁଲକର କେସିଥିରୁ ଭାବେ ଜନ୍ମଗତଶ କରିଥିଲେ । ସେ ୧୮୮୩ ମସିହାରେ ଏମ୍ବି. ଡିଗ୍ରୀ ଲାକ କରିଥିଲେ । ଜଗାରତରେ ଉପରେ ଭାକର ଏହି ପାଇନା ପାଇଁ ୧୯୦୪ ମସିହାରେ ନୋବେଲ୍ ପ୍ରାଇଞ୍ଚଲ ପାଇଥିଲେ । ସେ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ଭାବର ପାଇଶା କୁକୁର ଭାବ କରିବା ଓ ମାସ ଉପରେ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ (Natural Stimulus) ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା (Natural Response) ସ୍ବର୍ଗିତ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର ଅପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ ଏ କୁକୁର ଭବାପକ (Unnatural Stimulus) ମଧ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସ୍ବର୍ଗିତ କରିଥାଏ । ଏହାରେ ଶିଖନ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଶାଶ୍ଵତ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵ (Classical Conditioned Response Theory) ଭାବେ ଉପରିରେ କରିଥାଏ ।

ଭାବର ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ

ଶାଶ୍ଵତ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵ ଉପରେ ପାଭଲଭଙ୍କ ପରାମାର୍ଗ (Pavlov's Experiment on Classical Conditioned Response Theory)

ପରାମାର୍ଗ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵ ଭାବର ପରାମାର୍ଗ ନିମନ୍ତେ ସେ ଏକ କୁକୁର ଉପରେ ପରାମାର୍ଗ କରିଥିଲେ । ଏହି ନିମନ୍ତେ ଏକ ଶର ଅବେଦ୍ୟ କୋଠାର ସାହାଯ୍ୟ କେଇଥିଲେ । ଏହି କୋଠାର ଏପରି ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଗୋଟିଏ କେଇ ନିରାଶା କରିବାର ଥିଲା । କୁକୁର ଭାବ ପ୍ରିୟ ଖାଦ୍ୟ ମାସ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ତା ପାଟିରୁ ଲାକ କରାଯାଇଲା । ବାରାନ୍ଦର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ କରାଯିବା ପଳକରେ ଘର୍ଷି ଶର ଓ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ ହେଲା । ଏହିପରି କେତେଥର କରାଗଲା ପରେ କେବଳ ଘର୍ଷି ଶର କରାଗଲା ଏବଂ ଏହାପରେ ଦିଆଯାଇଥାଏ ମାସ ଆର ବିଆନଗା ନାହିଁ । ପାଇଲାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ କୁକୁରଟି କେବଳ ଘର୍ଷି ଶର ଶୁଣିଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ଭାବ ଲାକ ନିର୍ଗତ ହେଲା । ପାଇଲର ଏହି ବିବାହରେ ଉପନାତ ହେଲେ ପ୍ରକୃତ ଭାବାପକ (ମାସ) ପରିବର୍ତ୍ତ ଅପ୍ରକୃତ ଭାବାପକ (ଶୁଣିଲା) କୁକୁରର ଲାକ କରିବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସହାୟକ ହେଇଥିଲା । ଏହି ପରାମାର୍ଗ ମାସ ହେବାରେ ପ୍ରକୃତ

ପାଇଲର କୁକୁର ଉପରେ ପରାମାର୍ଗ

ଏହି ଶୁଣୁଥିର୍ବେ ଶିଖନ ତତ୍ତ୍ଵରେ ଏହି ସମୟରେ ଏଠାରେ ସବିଶେଷ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵରେ ଏକ ଶିଖନ ପ୍ରକରକ ଭାବାପକ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବନ୍ଧ ହେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରେଯରେ ପ୍ରକୃତ ଭାବାପକ (ମାସ) ଏବଂ ଅପ୍ରକୃତ (ପ୍ରିୟ ଶର) ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅନୁବନ୍ଧନ ସ୍ଵର୍ଗିତ କରାଗଲା ଯଦ୍ବାରା ଅପ୍ରକୃତ ଭାବାପକ ଅନୁପସ୍ଥିତରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଅପ୍ରକୃତ ଭାବାପକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତ ଭାବାପକଙ୍କରେ ଉପରେ ଏହି ଭାବାପକ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଭାବାପକ ଭାବେ ପରିଚିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପରାମାର୍ଗ ନୂତନ ଭାବାପକ ସହିତ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସ୍ଥାପନ ହେବାପରେ ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ କୁହାଯାଏ ।

ଶାଶ୍ଵତ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵ ପରାମାର୍ଗ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

Paradigm of Experiment on Classical Conditioned Response Theory)

ଶିଖନ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵ ପରାମାର୍ଗ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ତତ୍ତ୍ଵ ପରାମାର୍ଗ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

(Principle of Classical Conditioning)

- (i) ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ → ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା
(ମାସ) → (ପାଟିଗୁ ଲାକ ବେହିବା)
- (ii) ଅପ୍ରକୃତିକ ଭାବାପକ → ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ନାହିଁ
(ପ୍ରିୟ ଶର) → (ପାଟିଗୁ ଲାକ ବେହିଲା ନାହିଁ)

ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ (During Conditioning)

- (i) ୫ ଦେବକେ ପୂର୍ବରୁ ଅପ୍ରକୃତିକ ଭାବାପକ + ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ → ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା
(୫ ଦେବକେ ପୂର୍ବରୁ ଘର୍ଷି ଶର + ମାସ) → (ପାଟିଗୁ ଲାକ ବେହିବା)

ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମୟରେ କରିବା ପରେ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପିତ ହେବାପରେ (After Conditioning)

- (i) ଅପ୍ରକୃତିକ ଭାବାପକ → ଅନୁବନ୍ଧିତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା
(ପ୍ରିୟ ଶର) → (ପାଟିଗୁ ଲାକ ବେହିବା)

ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ପରାମାର୍ଗ ପ୍ରକର (Stages of Conditioned Response Experiment) :

ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ପରାମାର୍ଗ ଯେଉଁ କେବେଟି ପ୍ରକର ଗତି କରିଥାଏ ସେବୁନ୍ତିକ ହେଲା :-

- (i) ଅର୍ଜନ ଜ୍ଞାନ (Acquisition of Knowledge) : ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ଭାବା ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବାରେ । ଅପ୍ରକୃତିକ ଭାବାପକ (ଘର୍ଷି ଶର) ସହିତ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ (ମାସ)ର ସଂପର୍କ ଦ୍ୱାରା କରିବା ହେବା ଭାବା ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ ଭାବାପକ (ଲାକ ବେହିବା) ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ମାସ ଦେବକର ପାଞ୍ଚ ସେବକେ ସଂପର୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ (ମାସ) ପରେ ଅପ୍ରକୃତିକ ଭାବାପକ (ଘର୍ଷି ଶର) ସ୍ଥାପନ ହେବାରେ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଅନୁକ୍ରମ କରିବା ଉପରେ କରିବାର ପରିବର୍ତ୍ତ ହେବାରେ ନାହିଁ ।
- (ii) ନିର୍ବାପନ (Extinction) : ପାଇଲଭଙ୍କ ପରାମାର୍ଗ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବାପକ (ମାସ) ବିନା ଯଦି ଅପ୍ରକୃତିକ ଭାବାପକ (ଘର୍ଷି ଶର) ବାରାନ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟି କରିବାର ପରିବର୍ତ୍ତ ହେବାରେ ଏହାର ଅବଶ୍ୟକ ଯେଉଁଥିରେ କୁକୁର ଆରାଏ

কেচেক ব্যবহৃত মুক্ষ্য পদ (Some Key Terms used) :

করণবাদা অনুভবন তথ্যের যের কেচেক মুক্ষ্য পদ ব্যবহার করায়ার প্রয়োজন সম্ভব রে এটারে ব্যবহার প্রয়োজন করাগুলি।

(১) ব্যাধারণকরণ (Generalisation) : করণবাদা অনুভবন তথ্যের ব্যাধারণকরণ পরিষ্কার হোলাথাএ। বিচিন্ন উভাপক প্রতি ব্যান প্রকার প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন করিবাকু ব্যাধারণকরণ পরিষ্কার ভাবে অঙ্গীকৃত করায়া। প্রাণ বিচিন্ন উভাপক ব্যান প্রতিক্রিয়া মধ্যে থাবা ব্যামজাস্যবু অনুভব করিপরিষ্কার ভাবে মুক্ষ্য প্রতিক্রিয়াকু ব্যাধারণকরণ করিথাএ।

(২) প্রেরণকরণ (Discrimination) : প্রাণ যেকেবেকে বিচিন্ন উভাপক প্রতি ব্যান বিচিন্ন প্রতিক্রিয়া করিব তথ্যের প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন করে যেকেবেকে এছাকু প্রেরণকরণ কোরি কুহায়া। অন্যপ্রকার করিবাকু রে বিচিন্ন উভাপক ও প্রতিক্রিয়া মধ্যে থাবা প্রেরণকু প্রাণ উভাপক করিপরিষ্কার প্রেরণকরণ ব্যবহার মুক্ষ্য হোলাথাএ কোরি দ্বিতীয় মত প্রকাশ করিছত।

(৩) পুনর্বকন (Reinforcement) : করণবাদা অনুভবন তথ্যের ব্যক্তির পুনর্বকন উপরে পুনর্বকন পুরুত্ব আগোপ করিছত। করণ পুনর্বকন মাধ্যমে শিক্ষণ অনুক দৃষ্টিকৌশল পুনর্বকন আপ্তিকরণ পুনর্বকন (Positive Reinforcement) এবং নাপ্তিকরণ পুনর্বকন (Negative Reinforcement) রাবে দুরু প্রকার করিব করিছত। একথা এত্যে যে পুনর্বকন করিবাকু আপ্ত প্রকাশ করিথাএ। জড়াহরণবৃপ্ত-যদি প্রাণ প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন প্রকরণ রে শিক্ষণ, পুনর্বকন ক্ষেত্রে প্রাণ পুরুত্ব প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন করে নাহি। জড়াহরণবৃপ্ত-প্রাণ প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন করিবাকু আগো কুহায়া প্রকাশ করে নাহি। এপরিক প্রয়োজন হেলে প্রাণ এই পুনর্বকন করিবাকু আগো কুহায়া প্রকাশ করে নাহি। এপরিক প্রয়োজন হেলে প্রাণ এই প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন করিবাকু আগো কুহায়া প্রকাশ করে নাহি।

পুনর্বকন নিয়ম (Principles of Reinforcement) :

করণবাদা অনুভবন তথ্যের পুনর্বকন রে প্রয়োজন মুক্ষ্য মাধ্যমে রেখে। এহার প্রয়োজন যের কেচেক নিয়ম নাচিনিয়ম উপরে পর্যাপ্ত প্রয়োজন প্রয়োজন প্রবর্দ্ধন এটারে উপস্থাপন করাগুলি।

(৪) স্থির অনুপাত (Fixed Ratio) : প্রাণ দ্বাৰা কেচেক নিয়ে অন্যান্য প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন হোলাপরিবা পরে যের পুনর্বকন প্রয়োজন করায়া তথা স্থির অনুপাত নিয়মকু ব্যবহার করিথাএ। জড়াহরণবৃপ্ত-যদি প্রাণ প্রতি থৰ বা ৪ থৰ বা ৭ থৰ প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন করাপরে তা কু থৰে পুনর্বকন দিআয়া। তা হেলে এই নাচিক স্থির অনুপাত পুনর্বকন কুহায়া।

(৫) পরিবর্জনাল অনুপাত (Variable Ratio) : প্রাণ দ্বাৰা প্রবর্দ্ধন প্রতিক্রিয়া ক্ষেত্রে যদি অনিয়মিত পুনর্বকন কুহায়িব। অথবা প্রাণ কেচেকেল ২ থৰ বা ৩ থৰ বা ১৪ থৰ কলি প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন কু যে পুনর্বকন প্রয়োজন নথাএ। প্রাণ প্রতিক্রিয়া মুক্ষ্য নিয়ম নথাএ। যেহেতু পুনর্বকন প্রবদ্ধন কু নির্দিষ্ট নথাএ যেহেতু প্রাণ ব্যবহার পুনর্বকন লাই আগারে পৰ্বতা প্রেতন রেখাথাএ। সুতৰাং এই নাচি প্রয়োজন ক্ষেত্রে শিক্ষণ বেগ দুরু প্রয়োজন।

(৬) স্থির অবস্থা (Fixed Interval) : স্থির অবস্থা নিয়মানুসারে এক নির্দিষ্ট সময় অভিকৃত কলাপরে পুনর্বকন প্রবদ্ধন করায়ালাথাএ। জড়াহরণবৃপ্ত-প্রয়োজন ৪ ঘেকেষ বা ১০ ঘেকেষ বা ১৪ ঘেকেষ ক্ষেত্রে পুনর্বকন প্রয়োজন করায়ালাথাএ। এই নিয়মের প্রাণ যেকেও পুনর্বকন কুহায়া প্রতিক্রিয়া প্রবর্দ্ধন কু যে পুনর্বকন প্রয়োজন নথাবল্পুরে প্রতিক্রিয়া ধার বা মনুর কিম্বা দৃশ্যৰ্থু কু যে হোলায়ালাথাএ। মাত্র পুনর্বকন সময় স্থির বা নিকটতর হেলে প্রতিক্রিয়া বেগ ও মুক্ষ্য বা বারয়াতা বৃক্ষি প্রয়োজন।

(৭) পরিবর্জনাল অবস্থা (Variable Interval) : পরিবর্জনাল অবস্থা নিয়মানুসারে অনিয়মিত পুনর্বকন প্রতিক্রিয়া একত স্থির হোলাথাএ। জড়াহরণবৃপ্ত- যদি প্রাণ কুহায়ি ১০ ঘেকেষ, ১৭ ঘেকেষ, ২৪ ঘেকেষ প্রয়োজন পুনর্বকন প্রবদ্ধন করায়া তাহালে এছাকু পরিবর্জনাল অবস্থা নাচি বেলি গুহশা করায়া। এই স্থির কু যে নির্দিষ্ট সময়ের পুনর্বকন প্রবদ্ধন কু যে পুনর্বকন প্রয়োজন নথাএ। অন্যপ্রকার করিবাকু গুলে নির্দিষ্ট সময়ের ব্যবহার এইত এহার কোশিপি ব্যক্ষণ হোলায়িলাথাএ। নথাএ এই নিয়ম অনুসৃত হেলে শিক্ষণ বেগ দুরু প্রতিক্রিয়া প্রকাশ প্রয়োজন।

(৮) পরিবর্জনাল অবস্থা (Successive Approximation) : এই অভিযান কু যে অভিযান ব্যবহার অর্থাত যাহা শিক্ষা করায়া, তাহা ধারেআরে শিক্ষা করায়া। এই অভিযান কু যে অভিযান কু যে অভিযান প্রয়োজন কুহায়া। এখনো প্রয়েক প্রতিক্রিয়া এইট প্রয়োজন প্রয়োজন প্রয়োজন কুহায়া।

করণবাদাৰ অনুভবন তথ্যের শিক্ষাগত সূচনা

(Educational Implications of Operant Conditioning Theory)

করণবাদাৰ অনুভবন তথ্যের যের কেচেক শিক্ষণ প্রয়োজন কু যে নির্দিষ্ট প্রয়োজন কুহায়া প্রয়োজন কু যে কুহায়া প্রয়োজন কু যে কুহায়া।

(১) করণবাদাৰ অনুভবন তথ্যের ক্ষেত্রে পুনর্বকন উপরে গুরুত্ব প্রবদ্ধন কু যে কুহায়া প্রয়োজন কু যে কুহায়া প্রয়োজন কু যে কুহায়া।

(২) আপ্তিকরণ পুনর্বকন শিক্ষার্থীমানকু শিক্ষণ প্রবদ্ধন বেগে দুরু প্রকাশ একত এখন স্থির কুহায়া।

(৩) আপ্তিকরণ পুনর্বকন শিক্ষার্থীমানকু শিক্ষণ প্রতি অধিক অধিক কুহায়া। এহা দ্বাৰা শিক্ষণ বেগ দুরু প্রয়োজন।

ସମଗ୍ରାକୃତିର ଅର୍ଥ (Meaning of Gestalt) :

ସମଗ୍ରାକୃତିର ଅର୍ଥ ସମ୍ପଦରେ ଧାରଣା ନିମନ୍ତେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ କେତେକ ସଂଜ୍ଞାର ଆଶ୍ରମ ନିଆଗଲା ସେହିତିର ହେଲା—

ଓପ୍ପେରେନ୍ଟର (Wertheimer) — “ସମଗ୍ରାକୃତି ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ତଥା ଯାହାର ଗୁଣାବଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିର କେତେହିଏ ଦେଖିଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ଏହା ଅନେକିତ ପ୍ରକୃତିର ସମଗ୍ରତାକୁ ଜ୍ଞାନଦେବୀ ।” (A Gestalt is a whole whose characteristics are determined, not by the characteristics of its individual elements but by the internal nature of the whole.) ।

କୋହେଲର (Kohler) — “ସମଗ୍ରାକୃତି ଅର୍ଥ ଏକ ସତର ସମଗ୍ରୀ, ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ସହିତ ରାକେ ବନ୍ଦନ କରାଯାଏ ଏବଂ ନିଷିଦ୍ଧ ପରିଷ୍କିତିଗୁଡ଼ିକ ଏକାକ୍ରମ ସମାବେଶ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥତପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ହେତୁ ପ୍ରଣାଳୀ ସମଗ୍ରାକୃତି ମନୋଭିଜନ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଥାଏ ।” (“Gestalt means a separate whole, with regard to field concept he says, whenever a process becomes dynamically distributed and arranges itself in accordance with the installeation of determining circumstances in its centre field, that process belongs in the realm of Gestalt Psychology.”) ।

କୋଫକା (Koffka) — “ସଂଗଠନ ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ଯାହା ସମଗ୍ରାକୃତି ଆବଶ୍ୟକ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ ।” (“Organisation is a process that leads to a Gestalt.”) ।

କୋହେଲରଙ୍କ ଅତ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ତତ୍ତ୍ଵ ଉପରେ ପରୀକ୍ଷା (Kohler's Experiment on Insight Theory)

ଅତ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ଉପରୁ ଲୋକଙ୍କାଜନେ ସାମ୍ବନ୍ଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ କୋହେଲର ଏକ ସିମାଞ୍ଜି ଉପରେ ପରାକ୍ଷା କଳାଇଥାଏ । ଏହି ସିମାଞ୍ଜିର ନାମ ଥିଲା ସୁଲଭନ ଯାହାକୁ ନେଇ ତାରିଖୋଟି ପରାକ୍ଷା ସଂପାଦନ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମ ପରାକ୍ଷା (First Experiment) :

ଆତିଥ୍ୟରେ ମନୋଭିଜନା କୋହେଲର ସୁଲଭନ ନାମକ ଏକ ଶ୍ରୂଦ୍ଧ ସିମାଞ୍ଜିକୁ ନେଇ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସୁଲଭନକୁ ଗୋଟିଏ ଲୋହ ସିମାଞ୍ଜା ଉଚିତରେ ରଖାଗଲା ଏବଂ ସିମାଞ୍ଜା ବାହାରେ କେତେକ କଦଳା ରଖାଯାଇଥାଲା । ପିଞ୍ଜରା ଉଚିତରେ ଗୋଟିଏ ବାହି ମଧ୍ୟ ରଖାଯାଇଥାଲା । ସୁଲଭନ ରୋକିଲା ଥିବାରୁ ସେ କଦଳା ଖାଇବା ପାଇଁ ବାହିରେ ପାଇଁ ବାହାରେ ପାଇଁ ବା କଦଳା ପାଇଁ ବାହାରେ ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ତାପରେ କିଛି ସମ୍ଭବ ପାଇଁ ସେ ସମଗ୍ରୀ ପରିଷ୍କିତିର ଅଧ୍ୟୟନ କଲାପରେ ପଢିଥିବ ବହିତୁ ଏହାର ସେପଟ କଲା । ସେ କିମ୍ବା ସମ୍ଭବ ତିବା କଲାପରେ ହୀଠର ବହିତୁ କଦଳା ପାଖକୁ ବଢାଇ କଦଳା ନେଇଥାଏଲା ଓ କଦଳା ଧରିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପରାକ୍ଷା (Second Experiment) :

ପ୍ରଥମ ପରାକ୍ଷାରେ ସାମ୍ବନ୍ଧ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ପରାକ୍ଷା ସମାଦନ କରାଯାଇଥାଲା । ପିଞ୍ଜରା ବାହାରେ ଥିବା କଦଳାକୁ ଆର କିମ୍ବା କୁରକୁ ନିଆଗଲା । ପିଞ୍ଜରା ଉଚିତରେ ଗୋଟିଏ ବହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆର ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ବାହି ରଖାଗଲା

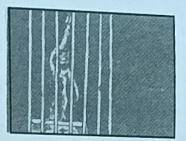

ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଅଭିପ୍ରେରଣା

ପ୍ରଥମ ଉଚିତ ଯୋଦା ସାଇପାରିବ । ସିମାଞ୍ଜିକୁ ପୁନଃ ଶ୍ରୀଧର ଅବସ୍ଥାରେ ପିଞ୍ଜରାରକ କରାଗଲା । ପ୍ରଥମ ପରିଷ୍କିତି ଅନୁଧାନ କରିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ବହି ଦ୍ୱାରା ପୁର୍ବପରି କଦଳା ଅଣିବାକୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବିପଳ ମଧ୍ୟ ପରିଷ୍କିତ ଏହାର ସମ୍ଭାବ ପାଇଁ ପାଇଁ ବାହି କୁରିଟିକୁ ସଂଘୋର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା ।

ସିମାଞ୍ଜି ପରାକ୍ଷା (Third Experiment) :

କୋହେଲର, ଦ୍ୱାରା ପରାକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଏକ ବହି ଲୋହ ପିଞ୍ଜରାର ସାହାଯ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ସିମାଞ୍ଜର ଛାତରେ କଦଳା ଖୁଲାଇ ରଖାଯାଇଥାଲା । ଯେହେଠୁ ପିଞ୍ଜରା ଉଚିତରେ ଉଚିତରେ କଦଳା କରିବା ଏବଂ ବାହି ରଖାଯାଇଥାଲା । ଯେହେଠୁ ପିଞ୍ଜରା ଉଚିତରେ କଦଳା କରିବା ଏହି ସମ୍ଭାବ ପରିଷ୍କିତି ଅନୁଧାନ କରା । ଏହାପରେ ହୀଠର ବାକ୍ସଟିକୁ ମଞ୍ଚିକୁ ଭିଡ଼ିଆଣି ଏବଂ କରିବା ଏହାର ବାହି ବଢାଇଲା । ପଳଟଣ ସୁଲଭନ କଦଳା ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା ।

ସିମାଞ୍ଜି ପରାକ୍ଷା (Fourth Experiment) :

ଦ୍ୱିତୀୟ ପରାକ୍ଷାରେ କରିବାକୁ ପିଞ୍ଜରାରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଣିଯାଇ ସାହାଯ୍ୟ ସାମାଦନ କରାଯାଇଥାଏ । କୋହେଲର, ଏହି ପରାକ୍ଷାରେ କଦଳାକୁ ଆହୁରି ଚିକିତ୍ଶା ଉପରକୁ ଖୁଲାଇ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ସିମାଞ୍ଜର ମଧ୍ୟରେ ଆର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ସ ରଖାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରଥମ ସୁଲଭନ କଦଳାକୁ ପାଇବା ଏହାର ବାହାର କରିବା ଏବଂ କଦଳା ପାଇଁ ହାତ ବଢାଇଲା । ପଳଟଣ ସୁଲଭନ କଦଳା ଆଣି ଶ୍ରୀଧା ମେଷାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା ।

ଶିକ୍ଷଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ (Characteristics of Insightful Learning):

ଏହି ପରାକ୍ଷାକୁ ସାମାଦନ କରି କୋହେଲର, ମତ ଉପରସ୍ଥିତ ପାଇଁ ଉପରସ୍ଥିତ କଲାପରେ ଯେ ଯଦି ପ୍ରାଣୀ ବା ନିଷ୍ଠା ଶିକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥାଏ ତା ନିଷ୍ଠାରେ ଅତ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ଉପରସ୍ଥିତ ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଇବା ଦେଖାଇବା ଦେବା । ପଳଟଣ ସେ ଅତ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ବିଶଳ ଲାଭ କରିବାକୁ ସମ୍ଭାବ ସମର୍ଥ ହେଲାପାଇବି ।

ଏହି ପରାକ୍ଷାକୁ ସାମାଦନ କରି କୋହେଲର, ମତ ଉପରସ୍ଥିତ ପାଇଁ ଉପରସ୍ଥିତ କଲାପରେ ଯେ ଯଦି ପ୍ରାଣୀ ବା ନିଷ୍ଠା ଶିକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥାଏ ତା ନିଷ୍ଠାରେ ଅତ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ଉପରସ୍ଥିତ ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଇବା ଦେଖାଇବା ଦେବା । ପଳଟଣ ସେ ଅତ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ବିଶଳ ଲାଭ କରିବାକୁ ସମ୍ଭାବ ସମର୍ଥ ହେଲାପାଇବି ।

(1) ସମସ୍ତାମୂଳକ ପରିଷ୍କିତର ଅନୁଧାନ ବା ଅନୁସମାନ ।

(2) ସମସ୍ତାମୂଳକ ପରିଷ୍କିତରେ ମାନସିକ ଏକାଗ୍ରତାରେ ଦିଶା, ନିର୍ବୁରି ବା ନିର୍ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରକାଶର ଦୃଷ୍ଟିକଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ

ରାଯ়ାରେ ଝୁଲୁରେ ନାଲି ଆଲୋକ ଦେଖୁ ସେତେବେଳେ ଆମେ ଅଳ୍ପକିମ୍ବା ପାଇଁ ଜହନା କରିଥାଏଇ । ଏଠାରେ ମୁଖ୍ୟ ବିଧା ଯେ ଆମେ ଥିବା ପୃଥିବୀ ଆମେ ନିଜିଥିରେ ଦେଖିଥାଏ ପରିବୁ ପୃଥିବୀ ଆମ ପାଇଁ ଏହା ମୁଣ୍ଡି କରି ନଥାଏ । ମୁନର (Bruner) ଛାନ୍ତାଙ୍କ ବିକାଶ ରେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସମୟରେ ଏକ ଗଠନ ଚର୍ଚା କୌଣସିଥ୍ୟ (Characteristics of a Theory of Construction) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା କହିଛନ୍ତି ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏଠାରେ ଉପର୍ଯ୍ୟାପନ କରାଇଲା ।

- (୧) ସହକ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନ ନିମତ୍ତ ଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନ ନିମତ୍ତ କରିଥାଏ । ଏଠାରେ ଏହି ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନ ଶିକ୍ଷାନୂଷାର ପରିବେଶର ମାନବିକ ଓ ଶିକ୍ଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧର ସମେତ ଅଭିଭାବ ଏହିବେଳେ ପୃଥିବୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହିବେଳେ ସମ୍ବନ୍ଧର ଶିକ୍ଷଣ ପୂର୍ବ ପ୍ରବନ୍ଧତାର ଅର୍ଥରୁକୁ ଅଟେ । ଏହା ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ପ୍ରବାଦିତ କରିଥାଏ ବୋଲି ବୁନର ମତ ଉପସ୍ଥିତ କରିଛନ୍ତି ।
- (୨) ଶିକ୍ଷଣ ଚର୍ଚାରେ ଯେଉଁ କେବେଳ ବିଷୟ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଭନ୍ଦର୍ଷ ଶିକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରବାଦିତ କରିଥାଏ ସାଥୀକାରୀ ପ୍ରବାଦିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୩) ସହକ ଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପାଠ୍ୟବିଷୟର ପ୍ରସରିତକୁ ବିଭାଗ ରାବେ ଉପସ୍ଥିତ କରାଯିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷଣ ଚର୍ଚା ସହ ନିର୍ଭରସି ହେବା ରଚିତ ।
- (୪) ସହକ ଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପାଠ୍ୟବିଷୟର ପ୍ରସରିତକୁ ବିଭାଗ ରାବେ ଉପସ୍ଥିତ କରାଯିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷଣ ଚର୍ଚାରେ ସହକରଣ କରିବା ରଚିତ ।
- (୫) ସହକ ଶିକ୍ଷଣ ଚର୍ଚାରେ ପାଠ୍ୟବିଷୟର ପ୍ରସରିତକୁ ବିଭାଗ ରାବେ ଉପସ୍ଥିତ କରାଯିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷଣ ଚର୍ଚାରେ ପାଠ୍ୟବିଷୟର ପ୍ରସରିତକୁ ବିଭାଗ ରାବେ ଉପସ୍ଥିତ କରିବା ରଚିତ ।

ଗଠନବିଭାଗାନ୍ତ ଶ୍ରେଣୀକରଣ ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଶିକ୍ଷାନ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଶେତ୍ରରେ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚାର ପ୍ରସ୍ତର ଧ୍ୟାନ ନିମତ୍ତ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଥି ଏହିବେଳେ ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଶିକ୍ଷାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗେ ଭନ୍ଦର୍ଷ ଆଶୀର୍ବାଦ ନିମତ୍ତ ଗଠନବିଭାଗାନ୍ତ ନିର୍ଭରସି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାରେ ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଶିକ୍ଷାନ୍ତ ନିମତ୍ତ ପରାମର୍ଶରେ ଭନ୍ଦର୍ଷ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚା ଶିକ୍ଷାଗତ ସୂଚନା (Educational Implications of Constructivist Theory of Learning)

ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚାରେ ଯେଉଁ କେବେଳ ଶିକ୍ଷାଗତ ସୂଚନା ରହିଛି ସର୍ବାଧିକ ଉପରେ ଏଠାରେ ଆଲୋକପାଇୟା କରାଇଲା ।

- (୧) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚା ମୁଣ୍ଡରେ ରଖି ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅର୍ଥ ଓ ପ୍ରସର ଉପରେ ଧାରଣା ଗଠନ ନିମତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରାମର୍ଶ କୌଣସିବା ରହିଛନ୍ତି ।
- (୨) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶ୍ରେଣୀକରଣ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାନୂଷାର ପରିସର ଓ ପରିବେଶକୁ ଏପରି ଭାବେ ସକାରିବେ ଏହାର ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ଭନ୍ଦର୍ଷ କରିବା ରହିଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚା ପରିପ୍ରେସାରେ ଶିକ୍ଷଣ କୌଣସିବି ଶିକ୍ଷାର ଆଶୀର୍ବାଦ ନିମତ୍ତ କରିବା ରହିଛନ୍ତି ।
- (୩) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶ୍ରେଣୀ କମରେ ଶିକ୍ଷଣ ସମୟରେ ନିଜ ନିଜକୁ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ, ଉପଦେଶୀ, ପରାମର୍ଶବାଦ ଓ ଶିକ୍ଷଣ ସ୍ଵଯମ୍ଭାବ ପ୍ରବନ୍ଧକାରୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ରଚିତ ଯଦ୍ବାରା ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ଶିକ୍ଷଣ ନିମତ୍ତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭନ୍ଦର୍ଷ ରେଖାରେ ।

- (୪) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଶିକ୍ଷାନ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଷ୍ଟ ଓ ନବାବାମ୍ବକ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରବାନ ରକି ପାରାମର୍ଶକ ଶିକ୍ଷଣକ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୫) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଏପରି ଧାରଣା ଜନ୍ମାଇବା ରଚିତ ଯେପରି ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ନିମତ୍ତ ପରିପ୍ରେସାରେ ଶିକ୍ଷଣକ ନିମତ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ବିଭାଗରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅଧିକ ଯନ୍ତ୍ରାବାନ ହେବା ରଚିତ ।
- (୬) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ହୃଦୟରେ ଧାରଣାର ଗଠନାମୁଖ ଉପର ପ୍ରସ୍ତର ହେବା ରକି ଯାଏସ୍କ୍ରିପ୍ଟ୍ ଓ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୭) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ କର୍ମ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ନିମତ୍ତ କରିବା ଏବଂ ସହଯୋଗମୂଳକ ବ୍ୟାପାର ହେବା ରଚିତ । ଏହା ବିଭାଗରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅଧିକ ଯନ୍ତ୍ରାବାନ ହେବା ରଚିତ ।
- (୮) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ହୃଦୟରେ ଧାରଣାର ଗଠନାମୁଖ ଉପର ପ୍ରସ୍ତର ହେବା ରକି ଯାଏସ୍କ୍ରିପ୍ଟ୍ ଓ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୯) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ କର୍ମ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରୁ ଏକ ମଧ୍ୟବିତର ନିମତ୍ତ କରିବା ଏବଂ ସହଯୋଗମୂଳକ ବ୍ୟାପାର ହେବା ରଚିତ ।
- (୧୦) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧରୁ ମୂଳ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (Assessment) ନିମତ୍ତ ପାରାମର୍ଶକ ଉପରେ ପରାମର୍ଶ ଦେଇବା ରହିଛି । ଏହାରେ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ବିକାର କରିବା ସମୟା ସମାଧାନ କରିବା, ଅନ୍ୟେବେଶଣ କରିବା, ଯର୍ଯ୍ୟବେଶଣ କରିବା, ପ୍ରସ୍ତର ପ୍ରସ୍ତର କରିବା ଏବଂ ନିର୍ବିକାର କରିବା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୧୧) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚାରେ ଏପରି ରାବେ ପ୍ରସ୍ତର କରିବେ ଯେପରି ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ନିମତ୍ତ ଅଭିଷାର କରିବା ସମୟା ସମାଧାନ କରିବା, ଅନ୍ୟେବେଶଣ କରିବା, ଯର୍ଯ୍ୟବେଶଣ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ବିକାର କରିବା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୧୨) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧରୁ ମୂଳ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (Assessment) ନିମତ୍ତ ପାରାମର୍ଶ ଦେଇବା ରହିଛି । ଏହାରେ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ବିକାର କରିବା ସମୟା ସମାଧାନ କରିବା, ଅନ୍ୟେବେଶଣ କରିବା, ଯର୍ଯ୍ୟବେଶଣ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ବିକାର କରିବା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (୧୩) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚାରେ ଏପରି ରାବେ ପ୍ରସ୍ତର କରିବେ ଏହାରେ କରିବା ଏବଂ ନିମତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରାମର୍ଶ କୌଣସିବା ରହିଛନ୍ତି । ଏହାରେ କରିବା ଏବଂ ନିମତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରାମର୍ଶ କୌଣସିବା ରହିଛନ୍ତି ।
- (୧୪) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚାରେ ଏପରି ରାବେ ପ୍ରସ୍ତର କରିବେ ଏହାରେ କରିବା ଏବଂ ନିମତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରାମର୍ଶ କୌଣସିବା ରହିଛନ୍ତି ।
- (୧୫) ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷଣ ଗଠନାମୁଖ ଚର୍ଚାରେ ଏପରି ରାବେ ପ୍ରସ୍ତର କରିବେ ଏହାରେ କରିବା ଏବଂ ନିମତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରାମର୍ଶ କୌଣସିବା ରହିଛନ୍ତି ।

ଅଭିପ୍ରେରଣା (MOTIVATION)

ଆଭିପ୍ରେରଣାର ଧାରଣା, ଅଭିପ୍ରେରଣାର ପ୍ରକାର, ଅଭିପ୍ରେରଣାର ପ୍ରକାରରେବ, ଅଭିପ୍ରେରଣାର ବିଶ, ଅଭିପ୍ରେରଣାର କୌଣସି ।

ମନୁଷ୍ୟ ସଫଳତାର ସହ ବହୁକାର ପାଇଁ ସଦାସର୍ବଦୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ଏବଂ ତାର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ସେ ଶତରେଷ୍ଟ କରିବାର କର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସାଧନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବ ଏବଂ ସାଧନ ନିମତ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ ସାଧନ ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ଜାଗାର ଦ୍ୱୀପ ଯାହାହିଁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ପଦବାର୍ଥ । ପ୍ରକାରରେ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଏକ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଯାହାକି କର୍ମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଶେଷ ଚେଷ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଅଧ୍ୟକ୍ଷିତ ରହେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟରେ ଦୁଇଭାବୁ ଗଲେ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଏକ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଯାହା ମନୁଷ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ବା ବେଳକ ମନୁଷ୍ୟ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ ବା ନୁହେଁ କରଂ ଏହା ପଶୁପତ୍ର ଆଦି ଉଚିତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କଠାରେ ମଧ୍ୟ ପରିଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥାଏ ।

ଆଭିପ୍ରେରଣା ହେବୁ ପରାମର୍ଶରେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଥରେ ଅବୃକୋର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପୂରନରୀର ପଡ଼ାପଡ଼ି କରି ଦୃଢ଼କୋର୍ଯ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ବାରମାର ଦେଖା କରିଥାଏ । କଣେ ଦୃଢ଼ାଙ୍ଗନା ପ୍ରତିଯେତିକାରେ ସପଳ ହେବା ନିମତ୍ତେ କିନରାଟି ଦୃଢ଼ାଙ୍ଗାସ କରିବାକୁ ଶତରେଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ପାର୍ଶ୍ଵିକ ବିଶ ବାର୍ତ୍ତାରେ ଧ୍ୟାନ ହେବାରଙ୍କେ ମଧ୍ୟ ସେ ମନୁଷ୍ୟ କାର୍ତ୍ତିକା ଧ୍ୟାନ କରି ବିଶ ବାର୍ତ୍ତା କରିଥାଏ । ଧ୍ୟାନଟିଏ ଶୁଧା ଅନୁକୂଳ କରେ ହଦିଶ ଓ ଦେଖୁଆ ଆଦି ଶିକ୍ଷାର କରିବା ପାଇଁ ଶତରେଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ଏହି ସମସ୍ତ କର୍ମ ବା ପ୍ରକାର ଅଭିପ୍ରେରଣା ହେବୁ ସମସ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସମସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୁକୁ ହେବୁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଭାବରେ କହିଲେ ଅନୁଯୁଦ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ ।

ଆଭିପ୍ରେରଣାର ଧାରଣା (Concept of Motivation)

ଆଭିପ୍ରେରଣାର ଭାବାକ୍ତା ଶର ହେଲା ମେଟିରେସନ (Motivation) ଯାହାକି ଲାଟିନ୍ ଶର ମୋଟର (Mover)ରୁ ଆନାତ । ମୋତର ଶରର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଗତି ବା କୁଣ୍ଡା ବୁଝି କରିବା । ଅଭିପ୍ରେରଣା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପ୍ରାଣୀର ଅଭାବ, ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ନିର୍ମିତ କର୍ମ୍ୟ ଯାହାକି ମନସ୍ତବ୍ଧିକ ଓ ଶରାର ଦୃଢ଼ାଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥା ମୁଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ହେବ ସମସ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସହିତ ଅଭିପ୍ରେରଣା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପ୍ରାଣୀକୁ କର୍ମ କରିବା ବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ନିର୍ମିତ କରିବା ନିମତ୍ତେ ବନ୍ଦପରିକର କରିଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଏକ ଅତିରିକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପ୍ରାଣୀକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ନିମତ୍ତେ ସହିଯ କରିଥାଏ । ମୋଟାମୋଟି ଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ନିର୍ମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପ୍ରାଣୀ ମନରେ ତାହା ମୁଣ୍ଡ ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ବେଳି କହିଲେ ଅନୁଯୁଦ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷା ଓ ଅଭିପ୍ରେରଣା

ମନସ୍ତବ୍ଧିର ଧାରଣା ସଂପର୍କରେ ସହ ଭାବେ ଜାଣିବା ନିମତ୍ତେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ କେତେକ ସଂଜ୍ଞା (Definitions)

ଏହି ଜାଣିବାରୀ ସେବୁଟିକ ହେଲା—
ଏହି ଗୋରେନ୍ସନ (H. Sorenson)—“ଆଭିପ୍ରେରଣା ହେଉଛି ଏକ ମନସ୍ତବ୍ଧିକ ଏବଂ ଶାରୀରିକ ଅବସ୍ଥା ଯାହାକି ଏହାର ଅବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଜାଣିବା ନିମତ୍ତେ ଉଦ୍ୟମକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିଥାଏ ।” (“Motivation is a psychological and physical condition that causes one to expand efforts to satisfy need and want.”)

ଲିଂଡ୍ସ୍ଲେସ (Lindsley)—“ଆଭିପ୍ରେରଣା ହେଉଛି ଶକ୍ତିମୁଦ୍ରିକର ଏକ ମିଶ୍ରଣ ଯାହାକି ବ୍ୟବହାରକୁ କାଲୁ ରଖେ ଏବଂ ବିବର କରେ ।” (“Motivation is a combination of forces which initiates and sustains behaviour.”)

ମାର୍କନେଲ (McConnell)—“ପ୍ରାଣୀ ଶିକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ନିର୍ବିତ ଅଭିପ୍ରେରିତ ହୋଇଥାଏ ।” (“The organism must be motivated to learn.”)

ଲୁଡ୍‌ସ୍ଟୁର୍ (Woodworth)—“ଗତିଶାଳ ବ୍ୟବହାର ହେବୁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଆଚେ ।” (“Motivation is the activities in progress.”)

କେଲୀ (Kelly)—“ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପକ୍ଷପଦ ପରିଚାଳନା ନିମତ୍ତେ ଅଭିପ୍ରେରଣା ହେବୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଉପାଦାନ । ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷଣରେ କେତେକ ପ୍ରକାର ଅଭିପ୍ରେରଣା ନିର୍ବିତ ଭାବେ ବିଦ୍ୟାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ ।” (“Motivation is the central factor in the effective management of the process of learning. Some type of motivation must be present in all learning.”)

କ୍ରୋ ଏବଂ କ୍ରୋ (Crow and Crow)—“ଆଭିପ୍ରେରଣା ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରତି ଆପ୍ରତ ସୁନ୍ଦରିକାରା ଏବଂ ଏହାକୁ ଶିକ୍ଷଣର ଉଚିତ ଉପାଦାନ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।” (“Motivation is considered with the arousal of the interest in learning and to the extent is basic to learning.”)

ଆଭିପ୍ରେରଣାର ପ୍ରକୃତି (Nature of Motivation)

ଆଭିପ୍ରେରଣାର ସଂଜ୍ଞାମୁଦ୍ରିକୁ ପାଠ କଲାପରେ ଏହାର ପ୍ରକୃତି(Nature) ବା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ (Characteristics) ସଂପର୍କରେ ଯେବେଳେ ତାହା ହେଲା—

- (୧) ଅଭିପ୍ରେରଣା ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ମନସ୍ତବ୍ଧିକ ଓ ଶାରୀରିକ ଅବସ୍ଥା ଯାହାକି ତାର ଜଳା ଓ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ଏବଂ ପରିପ୍ରକାର ପରିପ୍ରକାର ହେବ ।
- (୨) ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭିପ୍ରେରଣା ସଦାସର୍ବଦୀ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଅନ୍ତର୍ଭବିତ କରିବାକୁ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ଏବଂ ଯାହାକିକ ଓ ଶିକ୍ଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ଏବଂ ଯାହାକିକ ଓ ଶିକ୍ଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ।
- (୩) ଅଭିପ୍ରେରଣା ବ୍ୟକ୍ତିର ଶାରୀରିକ, ମାନସିକ, ଆବେଦିକ, ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କାରିକ ଶିକ୍ଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ଏବଂ ଯାହାକିକ ଓ ଶିକ୍ଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ।

- ୭୦। “ଦିନପୂର୍ବି ଏକ ସାମାଚିତ ଦିନ ଯାହାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବେ” ବୋଲି _____ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।
- ୭୧। ମୋଟିରେବନ ଲାଟିନ୍ ଶବ୍ଦ _____ ରୁ ଆନାଚି ।
- ୭୨। ମୋତର ଶବ୍ଦ _____ ଭାଷାର ଏକ ଶବ୍ଦ ଅଟେ ।
- ୭୩। “ଆଜିପ୍ରେରଣା ହେଉଛି ଏକ ମନତ୍ୱାଳ୍ପିକ ଏବଂ ଶାରାରିକ ଅବସ୍ଥା ଯାହାକି ଜୀବନର ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଜୀବାକୁ ସମ୍ବ୍ରଦ୍ଧ କରିବା ନିମତ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ପ୍ରପାରିତ କରିଥାଏ” ବୋଲି _____ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।
- ୭୪। “ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଫଳପୂର୍ବ ପରିଚାଳନା ନିମତ୍ତ ଅଭିପ୍ରେରଣା ହିଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଉପାଦାନ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାରେ ବେଳେ ପ୍ରକାର ଅଭିପ୍ରେରଣା ନିଷିଦ୍ଧ ଭାବେ ବିଦ୍ୟାମାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ” ବୋଲି _____ ମତ ଉପାଦାନ କରିଛନ୍ତି ।
- ୭୫। “ରତ୍ନାକର ବ୍ୟବହାର ହିଁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଅଟେ” ବୋଲି _____ କହିଛନ୍ତି ।
- ୭୬। ଅଭିପ୍ରେରଣାକୁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରକାରରେ ବିଭିନ୍ନ କରାଯାଇଛି ।
- ୭୭। ପ୍ରଯୋଗକି ହିଁ _____ ର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଦିଶ ଅଟେ ।
- ୭୮। ପ୍ରଯୋଗକି ହିଁ ଅଭିପ୍ରେରଣାର ଏକ ମୁଖ୍ୟ _____ ଅଟେ ।
- ୭୯। ପ୍ରଯୋଗ ଓ ଦଣ୍ଡ ଅଭିପ୍ରେରଣାର ଏକ _____ ଅଟେ ।
- ୮୦। ପ୍ରଶ୍ନା ଓ ନିଧି _____ ର ଏକ କୌଣସି ଅଟେ ।

ଉତ୍ତର

୧. କ୍ଲୋ ଏବଂ କ୍ଲୋ, ୨. ଇନିର, ୩. କ୍ରୂନବ୍ୟାକ, ୪. ଗେନନ, ୫. ହିଲଗାର୍ଡ, ୬. ମୁନ୍, ୭. ଜାବନ, ୮. ଶିକ୍ଷା, ୯. କ୍ଲୋରେମାନ, ୧୦. କାରକ, ୧୧. କାରାନ୍.ପି.ପାରଲର, ୧୨. ଗଣିଆ, ୧୩. ବି.୧୯.ସ୍କିନର, ୧୪. ଆମେରିକା, ୧୫. ମୁଣ୍ଡ, ୧୬. କାରି, ୧୭. ସମ୍ପ୍ରଦାା, ୧୮. ଅର୍ଟ୍‌ଡୂଷି, ୧୯. ସିମାଞ୍ଜି, ୨୦. ଓଯେରେଥେମର, ୨୧. ମୋରର, ୨୨. ଲାଟିନ୍, ୨୩. ଏବୁପୋରେନ୍‌ବନ, ୨୪. କେଲି, ୨୫. ଉତ୍ତର୍‌ଦୂର୍ଥ, ୨୬. ଦୁଇ, ୨୭. ଅଭିପ୍ରେରଣା, ୨୮. ବିଶ, ୨୯. କୌଣସି, ୨୩. ଅଭିପ୍ରେରଣା ।

B. ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

- ୧। “ଅନୁରୂପି ଓ ଗମିନ କରିଆରେ ବ୍ୟବହାର ସଂଶୋଧନ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଅଟେ” ବୋଲି କିଏ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ?
- ୨। “ଶିକ୍ଷା ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ତାର ପରିବେଶର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁପରଶ କରୁଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଟେ” ବୋଲି କିଏ ମତ ଉପାସ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ?
- ୩। ପୁନର୍ବଳନ ଅଭ୍ୟାସ ଫଳରେ ଘରୁଥିବା ଆଚରଣରେ ପ୍ରତିକୁଳ ଶକ୍ତିର ଦୁଲନାମ୍ବକ ଭାବେ ମୁଣ୍ଡ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଅଟେ” ବୋଲି କିଏ କହିଛନ୍ତି ?

- ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ଶୌଭାଗ୍ୟ ବାର୍ଷିକ କରିବାର ଦକ୍ଷତା ଅର୍ଜନ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାକି ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ପୂର୍ବରୁ କେବେ ହେଲାଥାଏ” ବୋଲି କିଏ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ?
- ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ଏକ ଦୁଲନାମ୍ବକ ଭାବେ ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଣ୍ଡ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହାକି ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତା ବ୍ୟବହାର ସାଧାରଣର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଲ୍ପନା ଅଟେ ବୋଲି କିଏ ମତ ଉପାସ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ?
- ଶିକ୍ଷା ହିଁ ଏକ ବିକାଶଶାଖା କ'ଣ ଅଟେ ?
- ପ୍ରେ ଏବଂ କ୍ଲୋ ମନ୍ଦରୁଷାରେ ଝାନ, ଅଭ୍ୟାସ ଓ କ'ଣର ଆହରଣ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଅଟେ ?
- ଦେଇଲେ ମନ୍ଦରୁଷାରେ ପ୍ରଗତିଶାଳା ଆଚରଣର କେଉଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଅଟେ ?
- କ୍ଲୋରମାନଙ୍କ ମନ୍ଦରୁଷାରେ ବ୍ୟବ ହେବା ହିଁ କ'ଣ ଅଟେ ?
- ମନ୍ଦରୁଷାରେ ମୁଣ୍ଡରୁଷାରେ ପ୍ରକାରରେ ଏକ କ'ଣ ବା ବିଷୟ ଅଟେ ?
- କାର୍ଯ୍ୟପାରଲର କେଉଁ ଶିକ୍ଷା ତର୍ବର ପ୍ରବଳ୍ଲା ଅଟେ ?
- କାର୍ଯ୍ୟପାରଲର କେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ଉପରେ ନିଜ୍ୟ ପରାକରଣ କରିଥିଲେ ?
- କାର୍ଯ୍ୟପାରଲର କେଉଁ ଶିକ୍ଷା ତର୍ବର ପ୍ରବଳ୍ଲା ଅଟେ ?
- କାର୍ଯ୍ୟପାରଲର କେଉଁ ଦେଶର ମନୋରିଜ୍ଞାନ ଅଟେ ?
- କାର୍ଯ୍ୟପାରଲର କେଉଁ ଦେଶର ମନୋରିଜ୍ଞାନ ଅଟେ ?
- କେବେ ଗାଇଁ କୋହେଲର କେଉଁ ଦେଶର ମନୋରିଜ୍ଞାନ ଅଟେ ?
- କେବେ ଗାଇଁ କୋହେଲର ମିମାଞ୍ଜି ଉପରେ କେତେବେଳେ ପରାକରା କରିଥିଲେ ?
- ମୋଳିକ ଗଠନବାଦର ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରବଳ୍ଲା କିଏ ଅଟେ ?
- ପ୍ରାଣୀ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଭିପ୍ରେତେ ହୋଇଥାଏ” ବୋଲି କିଏ କହିଛନ୍ତି ?
- ପ୍ରାଣୀ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଭିପ୍ରେତେ ହୋଇଥାଏ” ଏବଂ ଏହାକୁ ଶିକ୍ଷାର ମୋଳିକ ଉପାଦାନ ଭାବରେ ବିଦାର କରାଯାଇପାରିବାରେ” ବୋଲି କିଏ କହିଛନ୍ତି ?
- ଅନ୍ତର୍ଭୁବନ ଅଭିପ୍ରେରଣା କିମ୍ବା ଯାହାକି ବ୍ୟବହାରକୁ ଦାଳୁ ରଖେ ଏବଂ ବହନ କରେ” ବୋଲି କିଏ ମତ ଉପାସ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ?
- କିମ୍ବା କିମ୍ବା ଯାହାକି ବ୍ୟବହାରକୁ ଦାଳୁ ରଖେ ଏବଂ ବହନ କରିବାକୁ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଭିପ୍ରେତେ ହୋଇଥାଏ” ବୋଲି କିଏ କହିଛନ୍ତି ?
- ମନ୍ଦରୁଷାରେ ଏହାକୁ କେଉଁ ଅଭିପ୍ରେରଣା କିମ୍ବା ଯାହାକି ବ୍ୟବହାରକୁ ଦାଳୁ ରଖେ ଏବଂ ବହନ କରିବାକୁ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଭିପ୍ରେତେ ହୋଇଥାଏ” ବୋଲି କିଏ କହିଛନ୍ତି ?

ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଅଭିପ୍ରେରଣା

214

ଶିକ୍ଷଣ ମନ୍ୟାବିକ ଚିତ୍ରିତ୍ୱନି

- ୧୫ | ସବୁ କଣେ ଶିକ୍ଷଣୀଁ ଦୂର୍ଦୟାର ପ୍ରାସ୍ତୁତି ଆଶା କହି ପରାଶାରେ ସଫଳ ହେବା ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେରଣ ହୋଇଥାଏ ବାହେଲେ
ଏହା କେବେଁ ଅଭିପ୍ରେରଣାର ଏକ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଟେ ?
- ୧୬ | ଯେଉଁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ, ଅଭିପ୍ରେରଣା, ଆମ୍ବୋନ୍ଟି ଓ ଆମ୍ବୁକିକାଣ ଜତ୍ୟାଦି ସହ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସେହି
ଅଭିପ୍ରେରଣାକୁ କେବେଁ ଅଭିପ୍ରେରଣା ଭାବେ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ ?
- ୧୭ | ଉପାଦକ କ'ଣ ଏକ ମୂର୍ଖ ବିଗ ଅଟେ ?
- ୧୮ | ପ୍ରତିଯୋଜିତ ଓ ସହଯୋଗ ଅଭିପ୍ରେରଣାର ଏକ କ'ଣ ଅଟେ ?
- ୧୯ | ଆପଣ ହିଁ କ'ଣ ଏକ ମୂର୍ଖ କୋଣଙ୍କ ଅଟେ ?
- ୨୦ | ପରିପ୍ରକାଶ ହେଁ ଅଭିପ୍ରେରଣାର ଏକ କ'ଣ ଅଟେ ?

ଭାରତ

୧. ରେଷ୍ଟେ, ୨. ପିଲ, ୩. କିମଲେ, ୪. ବୁଲ, ୫. ମେଲରିନ୍-ଏବ୍, ୬. ମାର୍କେସ, ୭. ପ୍ରକ୍ରିୟା, ୮. ମନେହୁରି,
୯. ଗ୍ରହଣ, ୧୦. ପରିବହଣ, ୧୧. କାର୍ତ୍ତିକା, ୧୨. ଶାଶ୍ଵତ ଅନୁକ୍ରିୟା, ୧୩. କୁକୁର, ୧୪. କରଣାଦାନ
ଆନୁକ୍ରମ, ୧୫. ସଂଗଠନ ପ୍ରାଣାନ୍ତା, ୧୬. ଲଲପରାଜ୍ୟ କୋହେଲର, ୧୭. କର୍ତ୍ତା କୋପକ୍ରା, ୧୮. ଜମ୍ବା,
୧୯. ଜମ୍ବାନ, ୨୦. ରାତି, ୨୧. ରାତ ଗ୍ରୂପ ଫେଲଡ଼, ୨୨. ମ୍ୟାକବନ୍ଦେଲ, ୨୩. କ୍ରୋ ଏବଂ କ୍ରୋ,
୨୪. ଲିଏଲ୍ୟୁ, ୨୫. ବାହ୍ୟ, ୨୬. ବାହ୍ୟ, ୨୭. ଆର୍ଯ୍ୟତରାଣ, ୨୮. ଅଭିପ୍ରେରଣା, ୨୯. ବୋଶଳ,
୨୧. ଅଭିପ୍ରେରଣା, ୨୩. କୋଣଙ୍କ।

ଦ୍ୱାରା ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚର ଲେଖା

- ୧ | ଶିକ୍ଷଣ ଅର୍ଥ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- ୨ | ଶିକ୍ଷଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ସଂଜ୍ଞା ଲେଖା ।
- ୩ | ଶିକ୍ଷଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୪ | ଶିକ୍ଷଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ପ୍ରକୃତି ଲେଖ ।
- ୫ | ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରାବିତ ନିର୍ମାଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ କାରକ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୬ | ଅନୁକ୍ରିୟ ଅନୁକ୍ରିୟା ପରାଶାର ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ପ୍ରକାଶନ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୭ | ଅନୁକ୍ରିୟ ଅନୁକ୍ରିୟା ଉପର ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ଶିକ୍ଷଣର ସୂଚନା ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୮ | କରଣାଦାନ ଆନୁକ୍ରମ ଉପର ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ସଂବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୯ | ସମ୍ପ୍ରଦ୍ୟ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- ୧୦ | ଅର୍ଦ୍ଧକ୍ରିୟ ଶିକ୍ଷଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୧୧ | ଅଭିପ୍ରେରଣା କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?

ଦ୍ୱାରା ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚର ଲେଖା

- ୧ | ଶିକ୍ଷଣର ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ସଂଜ୍ଞା ଲେଖା ।
- ୨ | ଶିକ୍ଷଣର ଯେବୋଣ୍ୟ ବିନୋଦ ପ୍ରକୃତି ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୩ | ବାହ୍ୟ ଅଭିପ୍ରେରଣା କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- ୪ | ଅଭିହିତ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- D. ପାଇଁ/ଛାଇଁ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚର ଲେଖା
- ୫ | ଶିକ୍ଷଣ ଅର୍ଥ ବୁଝାଇ ଲେଖ ।
- ୬ | ଶିକ୍ଷଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ବାହ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୭ | ଶିକ୍ଷଣ ଯେବୋଣ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତି ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୮ | ଶିକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରାବିତ କରୁଥିବା ଯେବୋଣ୍ୟ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷଣର ସୂଚନା ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୯ | ପରିପ୍ରକାଶ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?

E. ଦୀଘ ଉଚ୍ଚରମୂଳକ ପ୍ରକାଶ ଉଚ୍ଚର ଲେଖା

- ୧ | ଶିକ୍ଷଣ ଅର୍ଥ ଓ ସଂଜ୍ଞା ସମ୍ପର୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।
- ୨ | ଶିକ୍ଷଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ୩ | ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକୃତିଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ୪ | ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରାବିତ କରୁଥିବା କାରକଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋକପାତା କର ।
- ୫ | ଶିକ୍ଷଣ ପରିପ୍ରେଷଣରେ ପରିପକ୍ଷତାର ଅର୍ଥ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖ ।